

ТРИАДА МАКДОНАЛЬДА ЯК ЗАСІБ ДОКАЗУВАННЯ СХИЛЬНОСТІ ДО ЗЛОЧИНСТВА

MCDONALD'S TRIAD AS A MEANS OF PROVING CRIMINAL PROPENSITY

Єфанова Є.В., аспірантка кафедри теорії та історії права та держави

Інститут права київського національного університету імені Тараса Шевченка

У статті виявлено, що у 1963 році новозеландській судовий психіатр Джон Маршалл Макдональд написав статтю «Погроза вбивства», де сформував свою теорію, яку потім назвали Тріадою Макдональда. Тріада Макдональда формулює набір із трьох поведінкових характеристик, які допомагають визначити соціопата та майбутнього злочинця. У даній статті обґрунтовується, що людина яка пішла на злочин, є автором злочину, а його діяльність як громадянина-злочинця є відхиленням від суспільної думки. Проблемою злочинної поведінки займалися багато соціологів, кримінальних психологів та психіатрів.

Дослідження обраної теми здійснювалося за допомогою таких методів: діалектичного; аналізу і синтезу; структурно-функціонального; порівняльно-правового; узагальнення отриманих знань.

Тріада Макдональда складається із трьох характеристик: енурез-зоосадизм-піроманія. Проаналізувавши Тріаду Макдональда на практиці, можна побачити, що багато серійних вбивць мали у дитинстві зазначені характеристики. Кримінологи та психіатри, вивчаючи феномен психопатії та соціопатії, намагаються з'ясувати таке питання: особи народжуються з даними хворобами чи такими їх робить соціальне середовище. Тріада Макдональда пояснює, що людину, здатну на злочинну поведінку, можна визначити ще з дитинства. На сучасному етапі вбачається перспективним пошук сутності та змісту злочинності через акцентуацію природної схильності людини до деструктивності, демонстрацією якої є вчинення злочину. Зоосадизм являє собою найбільш явну ознаку Тріади Макдональда. Кримінологи, психологи та психіатри називають знущання над тваринними ознакою садизму, який у подальшому переростає в агресію на людей. Мотив майбутніх злочинців у жорстокому провадженні з тваринами направлений на дослідження знущання та садизму, а не на процес отримання задоволення. Не можна повністю стверджувати що «Тріада Макдональда» є стовідсотковою гарантією майбутнього злочинця. Однак на прикладах багатьох серійних вбивць, можна і далі вивчати та аналізувати Тріаду Макдональда. Такий аналіз у подальшому може акцентувати увагу на проблематику злочинної поведінки дитини та як боротися з аспектами зоосадизму-піроманії-енурезу.

Ключові слова: тріада Макдональда, злочинство, злочин, засіб доказування, схильність, дитинство.

The article revealed that in 1963, the New Zealand forensic psychiatrist John Marshall MacDonald wrote the article «The Threat of Murder», where he formed his theory, which was later called the MacDonald Triad. MacDonald's triad formulates a set of three behavioral characteristics that help determine the sociopath and future criminal. This article justifies that a person who has committed a crime is the author of the crime, and his activity as a citizen of the criminal is a deviation from public opinion. The problem of criminal behavior was dealt with by many sociologists, criminal psychologists and psychiatrists.

The study of this topic was carried out using such methods: dialectical; analysis and synthesis; structural-functional; comparatively legal; synthesis of acquired knowledge.

MacDonald's triad consists of three characteristics: enuresis – zoo-sadism – pyromania. After analyzing MacDonald's Triad in practice, it can be seen that many serial killers had these characteristics in childhood. Criminologists and psychiatrists, studying the phenomenon of psychopathy and sociopathy, try to find out this question: people are born with these diseases or the social environment does them. MacDonald's triad explains that a person capable of criminal behavior can be determined from childhood. At the present stage, it seems promising to search for the essence and content of crime through the accentuation of a person's natural tendency to destructiveness, which is demonstrated by the commission of a crime. Zoo-sadism is the most obvious sign of the MacDonald Triad. Criminologists, psychologists and psychiatrists call animal bullying a sign of sadism, which will later turn into aggression on people. The motive of future criminals in brutal conduct with animals is aimed at studying bullying and sadism, and not at the process of obtaining satisfaction. It cannot be completely argued that the MacDonald Triad is a 100 % guarantee of the future criminal. However, with the examples of many serial killers, you can continue to study and analyze the MacDonald Triad. Such an analysis can further focus on the problem of criminal behavior of the child and how to combat aspects of zoo-sadism – pyromania – enuresis.

Key words: MacDonald's triad, crime, means of proof, propensity, childhood.

Аналізуючи особистість злочинця, можна зробити висновок, що особистість індивідуума, який вчинює злочин, – це альфа і омега кримінальної психології. Людина яка пішла на злочин, є автором злочину, а його діяльність як громадянина-злочинця є відхиленням від суспільної думки. Американський психотерапевт Ролло Мея зазначив: «Послушна, досить слухняна людина, яка завжди здається доброю, може викинути агресію в одному великому вибухові». Таку поведінку можна спостерігати на прикладі багатьох серійних вбивць. Такі відомі злочинці як Тед Банді, Джон Уейн Гейсі, Андрій Чикатило, Сергій Ткач, Чарльз Шмідт, Джозеф Деанджело не викликали підозру, мали нормальну репутацію і їх девіантну поведінку почали розглядати після їх арешту. З іншого боку, такі серійні вбивці, як Анатолій Онупрієнко, Річард Рамірез та Річард Чейз навпаки характеризувалися явною девіантною поведінкою. З огляду на вказане, тріада Макдональда формулює набір із трьох поведінкових характеристик, які допомагають визначити соціопата та майбутнього злочинця. Метою статті є аналіз Тріади Макдональда як засіб доказування схильності особи до злочинства.

Виклад основного матеріалу. Психічний розвиток людини – це процес, що має динамічний характер. Він розпочинається до народження дитини і триває протя-

гом усього життя. У результаті накопичуються кількісні та якісні перетворення психіки, що забезпечують формування та функціонування особистості.

Будь-яка людина народжується як індивід. Вона розвивається у навколишньому середовищі, отримує суспільний досвід шляхом спілкування з іншими індивідами, та виступає членом суспільних відносин. Завдяки цьому індивідуум розвивається як особистість. Із цього постає питання формування злочинної поведінки, та питання як з особистості утворюється злочинець. Проблемою злочинної поведінки займалися багато соціологів, кримінальних психологів та психіатрів.

Вперше, феномен злочинної поведінки намагався пояснити Чезаре Ломброзо, котрий розробив теорію, згідно якої існує чотири типи правопорушників: вроджені злочинці, злочинці по пристрасті, випадкові й душевнохворі злочинці [1]. У подальшому, соціологічна школа права, зберегла таку ж кваліфікацію.

У сучасній кримінологічній класифікації соціологічного спрямування, існують такі типи злочинної поведінки:

- 1) соціопати, у яких відсутні моральні заборони та здатність до емпатії;
- 2) невротичні типи особистості;
- 3) егоїсти;

4) особи, що належать до певних злочинно-девіантних субкультур [2, с. 26].

У 1963 році новозеландській судовий психіатр Джон Маршалл Макдональд написав статтю «Погроза вбивства», де сформував свою теорію, яку потім назвали Тріадою Макдональда. У статті була сформульована теорія, відповідно до якої поведінкові особливості дитини, формують її протиправну поведінку. Тріада Макдональда складається із трьох характеристик: енурез-зоосадизм-піроманія. Джон Макдональд проводив дослідження при участі ста пацієнтів, деякі з них мали психічні розлади та скоїли злочини. Дослідження виявило, що вказані особи у дитячому віці знущалися над тваринами, скоювали підпали та мочилися у ліжку після п'яти років. Відповідним чином у подальшому рівень злочинності осіб, які мали такі характеристики, був високим.

Звісно ми не можемо спиратися на таке дослідження з стовідсотковою гарантією. Однак для аналізу та подальшої характеристики кримінальної психології такі розвідки можуть спрямовувати пояснення феномену схильності до злочинства.

Проаналізувавши Тріаду Макдональда на практиці, можна побачити, що багато серійних вбивць мали у дитинстві характеристики зоосадизму-енурезу-піроманії. Американський серійний вбивця Річард Чейз, відомий як «вампір з Сакраменто», народився у сім'ї військового, який з дитинства розповідав про жахи війни. Також Річард Чейз страждав на енурез, який зник у підлітковому віці, а також у дитинстві вбив домашнього kota, і це стало першим проявом агресії. Йому діагностували шизофренію, але його мати, не довіряючи лікарям, не лікувала сина. Згодом, Річард Чейз вважав, що уряд заразив його вампіризмом, і щоби продовжувати життя йому було потрібно вбивати та випивати людську кров. Його визнали осудною особою, яка повністю усвідомлювала свої дії [3]. Інший відомий серійний вбивця Андрій Чікатіло, який також мав характеристики Тріади Макдональда, вже у дорослому віці направляв свою агресію на жертви з метою задоволення садизму.

Кримінологи та психіатри, вивчаючи феномен психопатії та соціопатії, намагаються з'ясувати таке питання: особи народжуються з даними хворобами чи такими їх робить соціальне середовище? Тріада Макдональда пояснює, що людину, здатну на злочинну поведінку, можна визначити ще з дитинства. Як зазначають кримінологи, деякі види психопатії та соціопатії за певних умов визначають протиправну поведінку особи, а патологічні відхилення психіки зумовлюють підвищений ризик насильницьких посягань на життя, здоров'я, честь і гідність інших осіб [4, с. 72].

Вченими висловлюються думки, що злочинність – це внутрішня схильність індивіда дія до вчинення протиправного діяння. У зв'язку з цим слід зауважити, що на сучасному етапі вбачається перспективним пошук сутності та змісту злочинності через акцентуацію природної схильності людини до деструктивності, демонстрацією якої є вчинення злочину [5].

Аналізуючи зв'язок Тріади Макдональда з схильністю до злочинності, ми повинні більш докладніше розглянути характеристики:

1. Енурез вважається найменш вірогідним проявом Тріади Макдональда. Неконтрольоване сечовипускання в період сну, що трапляється після досягнення дитиною віку 5 років, викликає у неї емоційне та соціальне страждання. Це пов'язано не тільки із соромом, що відчувається дитиною, але й зі ставленням батьків, які вважають енурез проблемою, яка порушує їх сон та сон дитини. Приблизно 80 % дітей, котрі страждають від енурезу, мають корінням своєї проблеми або біологічний, або спадковий фактор. Згідно з Хутсом, Берманом, Абрамсоном, енурез часто викликаний порушенням м'язової реакції, яка відповідає за процес сечовипускання, або дисбалансом гормонів, що сприяє утворенню надлишку сечі протягом нічного часу [6].

2. Піроманія є одним з критеріїв поведінкового розладу. У міжнародній кваліфікації хвороб МКБ-10 головними ознаками цього розладу є:

- підпал без корисливих або очевидних мотивів;
- підвищений інтерес до виду вогню;
- відчуття збудження від підпалу та після нього.

3. Зоосадизм являє собою найбільш явну ознаку Тріади Макдональда. Кримінологи, психологи та психіатри називають знущання над тваринними ознакою садизму, який у подальшому переростає в агресію на людей. Сучасне законодавство займається проблемою садизму до тварин, і намагається захистити життя останніх. Законом України «Про захист тварин від жорстокого поводження» закріплені поняття тварин, диких тварин, домашніх тварин тощо, а також визначено що таке жорстоке поводження з тваринами. Таке поводження – це знущання над тваринами, у тому числі безпритульними, що спричинило мучення, завдало їм фізичного страждання, тілесні ушкодження, каліцтво або призвело до загибелі, нацькування тварин одна на одну та на інших тварин, вчинене з хуліганських чи корисливих мотивів, залишення домашніх та сільськогосподарських тварин напризволяще, у тому числі порушення правил утримання тварин [7]. Мотив майбутніх злочинців у жорстокому провадженні з тваринами направлений на дослідження знущання та садизму, а не на процес отримання задоволення. Вчений Ю. Н. Антонян вважає, що процес знущання над тваринами у підлітків та дітей – це прояв інтересу до смерті та процес дослідження процесу помирання.

Ми не можемо повністю стверджувати що «Тріада Макдональда» є стовідсотковою гарантією майбутнього злочинця. Однак на прикладах багатьох серійних вбивць, можна і далі вивчати та аналізувати Тріаду Макдональда. Такий аналіз у подальшому може акцентувати увагу на проблематику злочинної поведінки дитини та як боротися з аспектами зоосадизму-піроманії-енурезу. Наприклад, слід увагу на поведінку дитини, давати вихід агресії, щоб вона не переростала у садизм, давати змогу дітям спілкуватися з психологом, який зможе направити енергію дитини у правильне русло.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антропология і схильність до злочинства : веб-сайт. URL: https://stud.com.ua/170189/psihologiya/antropologiya_shilnist_zlochinnosti (дата звернення: 24.07.2022).
2. Зелинский А. Ф. Криминальная психология. Научно-практическое издание. Київ : Юриком Интер, 1999. 240 с.
3. Ричард Трентон Чейз: История «Вампира из Сакраменто» : веб-сайт. URL: <https://journal.ru/stories/376592-richard-trenton-cheyz-istoriya-vampira-iz-sakramento> (дата звернення: 24.07.2022).
4. Кацавец Р. С. Психология личности. Навчальний посібник. Київ : Алерта, 2021. 134 с.
5. Куц В. Поняття злочинності. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2016. No. 2. Ч. 2. С. 34–39. URL: <http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/chasopys/ua/pdf/10-2016/02/kuts.pdf> (дата звернення: 22.07.2022).
6. Проявление Триады Макдональда в детском возрасте : веб-сайт. URL: https://studbooks.net/2061836/psihologiya/proyavlenie_triady_makdonalda_detskom_vozraste (дата звернення: 23.07.2022).
7. Тварини у законі: Про відповідальність за жорстокість : веб-сайт. URL: <https://minjust.gov.ua/m/tvarini-u-zakoni-pro-vidpovidalnist-za-jorstokist> (дата звернення: 23.07.2022).